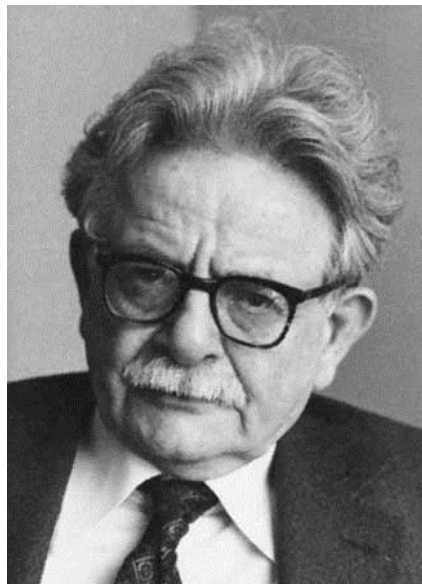

ЕЛИАС КАНЕТИ

/1905 - 1994/

Елиас Канети е австрийски белетрист, есеист и драматург от еврейски произход, роден в Русе (Русчук) в семейството на Жак Канети и Матилд Ардити. Родът на Елиас Канети може да се проследи назад във времето до 15 век, когато предшествениците му са били прогонени от Испания.

В Русе, бащата и дядото на Канети развиват успешен бизнес с търговия. Майка му произлиза от един от най-старите сефарадски родове в България, Ардити – род, който е сред основателите на еврейската колония в Русе в края на 18 век. Канети прекарва

детските си години от 1905 до 1911 в Русе, до момента, в който семейството се мести в Манчестър, Англия. През 1912 Канети се мести във Виена заедно с майка си и по-малките си братя, след внезапната смърт на баща му. В последствие семейството живее първо (от 1916 до 1921) в Цюрих, а след това (до 1924) във Франкфурт, където Канети завършва гимназия. През 1924 следва химия във Виенския университет, който завършва през 1929 с докторат.

През 1934 се жени за писателката Веза Калдерон. След присъединяването на Австрия към нацистка Германия през 1938 и започналите гонения на евреите, Канети е принуден да се пресели в Англия. Отнесъл в Лондон своите видения от детството в крайдунавския Русчук и младежките си преживявания главно във Виена, той се заема да осмисли човешкото съществуване, проблемите на властта, масовите движения, смъртта, безумието – така в Лондон започва да работи над философския си труд „Маси и власт“, който завършва през 1960. Други по-значими произведения са записките му „Провинцията на човека“ (1973), „Подслушвачът“ (1974), „Съвестта на думите“ (1975), автобиографичната книга „Спасеният език“ (1977), „Факел в ухото“ (1980), „Игра с очи“ (1985) и записките „Тайното сърце на часовника“ (1987).

През 1963 умира жена му Веза Калдерон. От 70-те години на 20 век до края на живота си, Канети живее в Швейцария.

Творчеството на писателя е отличено с „Голямата литературна награда на Баварската академия за изящни изкуства“ (1969), „Голямата австрийска държавна награда“ (1967), престижната немска награда „Георг Бюхнер“ (1972), наградите „Нели Закс“ (1975), „Йохан Петер Хебел“ (1980), „Франц Кафка“ на град Клостернойбург (1981) и Големия орден за заслуги на Федерална република Германия (1983).

През 1981 Елиас Канети получава Нобеловата награда за литература за цялостното си творчество, характеризиращо се с далновидност, идейно богатство и художествена мощ. Прочути са думите му: „Всичко, което преживях по-късно, вече се бе случило в Русчук“.

По време на проведената за първи път в България международна конференция, посветена на творчеството на писателя, в Русе, през 1992, се учредява Международно дружество „Елиас Канети“. Сградата, в която е живяло семейство Канети преди изселването си от Русе, е запазена. Търговската сграда на фамилията се използва от Дружеството под името „Дом Канети“.

На 14 август 1994 Елиас Канети умира в Цюрих, оставяйки след себе си значимо творчество, преведено на повече от 25 езика.

По повод 100-годишнината от рождението на писателя през 2005 година Община Русе учредява Национална литературна награда „Елиас Канети“. Тогава бива открита и паметна плоча на едноименния площад в Русе, а Професионална гимназия по икономика и управление приема името на нобелиста.

През 2015 по случай 110-годишнината от рождението на писателя бива открит негов бюст-паметник на площад „Елиас Канети“, дело на именития български скулптор Георги Чапкънов.

